

De Libertijn

MAANDBLAD VOOR BUITENKERKELUKE JONGEREN.

Orgaan van de Humanistische Jongeren Gemeenschap

1^e JAARGANG

FEBRUARI 1951

No. 1

IMPAVIDI PROGREDIAMUR !

Impavidi progrediamur! Onverschrokken voorwaarts! deze door de grote natuurvorser Ernst Haeckel gebezigde woorden, in een tijd toen het gold het recht van het vrije onderzoek te verdiepen tegen de clericale machten, wil ik als motto nemen.

Er is veel veranderd sinds de jaren, dat Haeckel deze woorden uitsprak. De openlijke strijd is minder fel geworden, op vele fronten is de strijdbijl begraven en kunnen de niet-kerkelijken met kerkelijken samenwerken, in het bijzonder waar het terreinen betreft, die niet direct in de geloofsleer vallen, zoals bijvoorbeeld op maatschappelijk gebied. De buitenkerkelijken worden tot op zekere hoogte erkend, kunnen ook niet anders dan erkend worden, nu minsten 17 % van het Nederlandse volk opgeeft, niet meer tot een kerkgenootschap te behoren. Deze samenwerking is ten zeerste toe te juichen, vooral ook op grond van onze humanistische levensbeschouwing, die toch als een der voornaamste punten van contact de verdraagzaamheid ziet.

Deze verdraagzaamheid mag echter niet leiden tot een compromis. Ons standpunt moeten wij handhaven, tegen alle pogingen tot ondermijning in, en slechts dát als voorlopige waarheid aannemen, dat de toets der rede kan doorstaan. Al lijkt 't soms, of de destructieve machten zullen zegevieren, toch moeten wij voortgaan. Impavidi progrediamur!

Vijf jaren bestaat thans het Humanistisch Verbond. In die vijf jaar heeft het steeds grotere invloed in Nederland gekregen, - een invloed, die ver boven het numerieke aantal van zijn le-

ONT+BREEKT: p. 2 + 3 .

achtereenvolgens de onderdelen van beginsel, doel, etc. zullen worden besproken.

Een zeer belangrijke taak van het orgaan is ook het bevorderen en onderhouden van het contact tussen de verschillende plaatselijke gemeenschappen: mededelingen en berichten hier over zullen zeker in "De Libertijn" worden opgenomen. Over het praktische werk in de gemeenschappen worden stukjes gepubliceerd: van anderen kunnen we leren!

Hoe moeten wij propaganda voeren voor het humanisme en de H. J.G. in het bijzonder? Wat zijn je ervaringen met andersdenken? Waarom ben je zelf lid van de H.J.G.? Hoe moet een gemeenschap worden opgericht en geleid? Alle vragen, die in "De Libertijn" behandeld zullen worden.

Artikelen over volksdansen, leken spel, natuurstudie, zang, voordragen, kamperen en andere vormen van culturele arbeiden ook over kunst, wetenschap en literatuur zullen ons blad aantrekkelijk maken. Ook "eigen werk" van onze leden op literair gebied, (gedichten en korte proza) zal worden gepubliceerd, indien het enigermate de toets der critiek kan doorstaan.

Een rubriek "Wat anderen schreven", verzorgd door Jan Homburger, zal ons op de hoogte houden van de o.i. belangrijkste denkbeelden en feiten onder andere jongeren en in andere organisaties. De redactie houdt zich aanbevolen voor knipsels uit kranten en periodieken, die voor ons van belang kunnen zijn.

Het is niet de bedoeling, dat de inhoud van "De Libertijn" alleen door de redactieleden wordt verzorgd. Integendeel! Alle H.J.G.-leden zullen hun steentje moeten bijdragen. Niet te omvangrijke, pittige artikelen in de hierboven geschetste geest zijn steeds welkom, opdat wij over een overvloed van copy kunnen beschikken. Alle copy dient duidelijk leesbaar geschreven of getypt te worden ingezonden aan de hoofdredacteur. Ook tekeningen en eventueel foto's kunnen worden opgenomen.

Alle ingeschreven leden van de H.J.G. zullen het orgaan gratis ontvangen, rechtstreeks aan hun huisadres. Niet-leden kunnen "De Libertijn" ook krijgen, doch zij betalen dan een abonnementsprijs van F. 1,85 per jaar of 20 cent per nummer.

Veel van onze bovengeschetste plannen is nog toekomstmuziek. Doch wij zullen doen wat wij kunnen om het orgaan zo goed mogelijk te doen zijn.

Daarom: Impavidi progrediamur!

KAREL HEYMANS.

Eindelijk !!!

Eindelijk! Ja, eindelijk, vrienden, is het dan zo ver. Een wens, die we vanaf de oprichting van de Humanistische Jongeren-Gemeenschap koesterden is dan eindelijk in vervulling gegaan: De H.J.G. krijgt een eigen maandblad. Ongetwijfeld is het een bewijs van de groeiende kracht en betekenis van ons jongerenleven, maar het betekent óók een versteviging van de band tussen de plaatselijke gemeenschappen onderling, en tussen die en het hoofdbestuur. Hierdoor wint de Gemeenschap aan kracht.

Immers, van een werkelijke gemeenschap is slechts dan sprake wanneer er een nauw geestelijk contact bestaat tussen de leden.

Wat er in eigen gemeenschap leeft, weten we wel, maar wat er omgaat in de andere gemeenschappen en in de landelijke Gemeenschap, dáárvan bleven we voordien min of meer onkundig.

Door het nieuwe maandblad verdwijnt dit euvel. Vooral voor de kleine gemeenschappen betekent het een opheffing uit een isolement. Niet alleen, dat door het orgaan de band tussen die gemeenschappen verstevigd wordt, ook voor het uitdragen van de humanistische gedachte zal "De Libertijn" van grote waarde zijn. En dat is hard, heel hard nodig.

De georganiseerde jonge humanisten hebben een belangrijke taak te vervullen.

Tegenover het negativisme en nihilisme van de vele buitenkerkelijke jongeren hebben de jonge humanisten de taak een positieve en verantwoorde levenshouding en overtuiging te stellen; een levensovertuiging, waarin onze waardeoordelen, onze gezindheid, ons humanistisch besef tot uitdrukking komen.

De plaats van de jonge humanist is in het volle leven van die vele, vele jongeren, die los van kerk en godsdienst nergens enige houvast vinden. Hij heeft de taak de sfeer en de geest van de H.J.G. naar buiten uit te dragen. Het nieuwe blad kan hierin van grote betekenis zijn.

Ook voor de verruiming van eigen geestelijke horizon kan "De Libertijn" van waarde zijn. Door ons maandblad komen we in contact met elkanders gedachten. Want gelukkig denken wij over alle dingen niet hetzelfde. In het jongerenleven heerst een rijkdom van gedachten, is er een grote verscheidenheid van denken over allerlei vraagstukken. Gelukkig, kunnen we zeggen, want juist in die verscheidenheid van denken ligt de grote dynamische kracht van het humanisme.

Maar ondanks de verscheidenheid van denken over allerlei problemen, weten de jonge humanisten zich verbonden door een streven naar het Goede, Ware en Schone. Verbonden weten zij zich door de eerbiediging van de menselijke persoonlijkheid. Uit deze criteria van het humanisme, naast nog vele andere, putten zij hun kracht voor een leven en beleven van het waarachtige menselijke.

Moge "De Libertijn" voldoen aan de taak, die hij zich gesteld heeft!

TIM(MERMANS),
Oud-voorzitter H.J.G.

GOEDE WAAR BEHOEFT GEEN KRANS !

De redactie verzoekt mij een opwekking of aanbeveling te schrijven voor het eerste nummer van het blad der Humanistische Jongeren Gemeenschap. Ik mag echter aannemen, dat opwekking noch aanbeveling hier nodig is. Het enthousiasme, dat de jongeren tot nu toe bij de opbouw van hun gemeenschap bezielde heeft, zal hen ongetwijfeld in staat stellen ook van hun orgaan de levende uitdrukking van het humanisme onder de jongeren te maken. Het spreekt vanzelf, dat het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond dit streven met grote belangstelling en warme sympathie volgt.

Wij vertrouwen, dat het jongeren-orgaan zal bijdragen tot de verdediging, verbreiding en verdieping van het humanisme onder de jongeren. Het zal dit te beter kunnen naarmate het klaarder uiting geeft aan het besef, dat het humanisme geen denkspelletje is maar een bezielende overtuiging omtrent de redelijke, zedelijke en culterele verantwoordelijkheid van de mens.

Dr J.P.VAN PRAAG
Alg. voorzitter Human. Verbond.

Verantwoording.

Behoeft dit blad eigenlijk verantwoording, waarde lezer, beste vriend? Neen, niet voor de mensen, die ons reeds kenden uit de twee-jarige proeftijd, doch iemand, die onze groep nog niet van dichtbij meemaakte, zal zeggen: alweer een blad, wat nu weer.

Allereerst dat Humanisme. En nog daarbij de taak, tot uiting te doen komen dat dit geen denkspelletje is, zoals de voorzitter van het Humanistisch Verbond zojuist schreef. Wat is het echter

anders dan een denkspelletje?

Om dit duidelijk te maken is het niet voldoende te zeggen: lees de beginselenverklaring maar, dan weet je het wel; het is beter te zeggen wat wij willen: het nihilisme, waarvan de jongeren op het ogenblik worden beticht, bestrijden, en hierbij willen we vooropstellen, dat de leuze "kerk of nihilisme" onzin is. Je kunt wel degelijk het bestaan ontkennen van dogma's - absolute waarheden, stellingen, die voor iedereen bindend en niet discutabel zijn - zonder daarom nihilist te zijn.

Maar welke maatstaf neem je dan in je leven aan, als je de richtsnoeren van de dogmatiek verwerpt?

Wij gaan daarbij uit van het ervaringsfeit, dat de mens in staat is tot het stellen van normen, d.w.z. het onderscheiden van goed en kwaad, van recht en onrecht, van waarheid en leugen. In dit stellen van normen, dus het nemen van beslissingen, is hij volkomen vrij en zijn er geen regelen van bovenaf, die hij inacht moet nemen.

Is dit de werkelijkheid, zijn we ongebonden éénlingen? Neen! We zijn leden van een gemeenschap, die als gemeenschap haar normen stelt, doch ook onderhevig is aan de beslissingen van het individu, of, zoals Jean-Paul Sartre zegt: iedere beslissing van het individu is richtinggevend voor de gemeenschap. Dit is echter zeer belangrijk, want behalve dat de mens nu zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen daden heeft hij ook een grote verantwoording voor zijn medemens.

Het bewust maken van deze verantwoordelijkheid, die het leven van de mensen geheel beheerst, die als het ware het leven is - want als er geen keuze is, dus geen verantwoordelijkheid voor een keuze, is er geen leven - is de taak, die de Humanistische Jongeren Gemeenschap opneemt in de bestrijding van het zogenaamde nihilisme.

Véél wat hier geschreven staat zal tot discussie en vragen aanleiding zijn.

Laat je niet weerhouden door mooie woorden of onbegrependingen, vraag en doe mee aan ons werk!

VRIN DE JONG,
Alg. Voorzitter H.J.G.

Jeugd en tijdsgewricht

Huisbezoek om een nieuw lid te winnen is geen lolletje. Ik doe het dan ook niet graag. Wel breng ik zo in het gesprek geregeld de noodzaak van een goede geestelijke achtergrond ter sprake. Deze week was Frank weer eens het slachtoffer. We begonnen over de prijsverhoging van de sigaretten en waren het er gloeiend over eens, dat het beste was om maar shag te gaan roken en voor 'n verjaardag, een bezoek aan het concertgebouw of de bioscoop een pakje lekkere sigaretten te kopen.

En toen zaten we er plotseling midden in. Ik zei, dat ik het zo jammer vond dat de meeste jongeren tegenwoordig bijna uitsluitend naar de bioscopen trekken, waar week-in-week-uit cowboy- of gangsterfilms draaien. "Het lijkt wel, of ze bang zijn om iets te zien of te horen, waarover ze zouden moeten nadenken", zei ik.

"Dat is ook zo; het is gewoon een vlucht uit de werkelijkheid en ik kan ze niet eens ongelijk geven. Wij jongeren hebben, niet of nauwelijks volwassen, een oorlog meegemaakt, we zijn bitter geworden en verruwd, we zijn afgestompt en we hebben geen tijd gehad voor bezinning. En nu staat de volgende oorlog al weer voor de deur."

"Zeg, heb jij geheime inlichtingen uit Moskou of New York?" trachtte ik quasi-geestig te interrumpen; maar het zat dieper bij hem.

"Zelf geloof ik wel, dat het goed is in het leven je een geestelijke ondergrond te verwerven, maar weet je, dan denk ik weer aan die komende oorlog. Wat geeft het of ik me bezin op de gedachtenwereld van Spinoza of Goethe of weet-ik-wie, als het er straks toch alleen maar om gaat een boterham en wat aardappels te krijgen. Die oorlog is het, die me dwars zit!"

Even was het stil. We namen een nieuwe sigaret. Maar toen was het toch mijn beurt om wat te zeggen.

"Frank, ik kan niet anders zeggen, dan dat ik blij bent, het oneens met je te kunnen zijn. Er zijn mensen, die een pessimistische kijk op de wereld hebben en één daarvan ben jij. We kunnen niet ontkennen, dat er een grote spanning bestaat tussen Amerika en de Westerse wereld aan de ene kant en het communistische Oost-Europa aan de andere kant. We laten in het midden, of het communisme goed dan wel kwaad achten, we kunnen echter niet ontkennen, dat Rusland het communistische stelsel over de gehele wereld wenst uit te breiden. We kunnen evenmin ontkennen, dat de tenge-

volge van deze wens ontstane spanning de mogelijkheid van een oorlog in zich bergt, maar we dienen er evenzeer rekening mee te houden, dat deze mogelijkheid ook géén werkelijkheid kan worden. Immers, de voordeligste wijze om in een land een communistische regering te vestigen is niet door middel van een oorlog, maar het optreden van de z.g. proletarische revolutie in een land, waar tengevolge van slechte economische en sociale toestanden een zekere chaos heerst. Slechte economische en sociale toestanden zijn nog steeds de beste voedingsbodem voor een revolutionaire beweging. En de beëindiging van de productie voor bewapeningsdoeleinden kan heel gemakkelijk leiden tot een economische crisis. Ook deze mogelijkheid is er, en niet alleen die van een oorlog.

Maar nu iets anders. Je erkent de waarde van een geestelijke achtergrond in je leven, waardoor je sterker staat wanneer je in het leven problemen en tegenslagen ontmoet. Waarom zou de belangrijkheid van die geestelijke achtergrond nu opeens verdwijnen als er een oorlog zou komen? Juist dan is het van belang geestelijk sterk te staan en daarom is het juist nu goed hieraan te werken; maar toch niet alleen, omdat er wel een oorlog komt of omdat er geen oorlog komt, maar alleen, omdat het leven altijd problemen geeft."

Frank was stiller geworden en ook mijn praatbehoefte was geslonken. De volgende dag belde hij me echter op kantoor op: "Zeg, begin maar vast eens met me te noteren als abonné op "De Libertijn".

J.H.H.

PINKSTERKAMP H.J.G. IN LEERSUM.

Op het kampeerterrein "De Bonte Vlucht" in Leersum (in de buurt van Doorn) wordt tijdens de Pinksterdagen van 12-14 Mei een driedaags tentenkamp gehouden, waarvan de kosten ongeveer F. 6,- zullen bedragen. Er wordt in huurtenten overnacht, bij slechtweer is er een grote conversatietent, waarin tafels en banken aanwezig zijn. Voor het gehele kamp wordt voor warm drinken gezorgd, terwijl één warme maaltijd (op Zondag) zal worden verstrekt. In de reiskosten is geen tegemoetkoming mogelijk.

Opgaven vóór 15 April aan Arie Mijster, van Tuyl van Se-rooskerkeplein 3-I, Amsterdam-Z., onder gelijktijdige betaling van de helft van het kampgeld (F. 3,-).

WINTERGASTEN IN DE STEDEN.

Wanneer de eerste herfststorm de bladeren van de bomen rukt en de hem vergezellende slagregens het wegdek nat en glibberig maken, terwijl de najaarskilte reeds voelbaar is, dan duurt 't niet lang meer of de blanke meeuwen trekken naar de steden en worden daar door vele mensen begroet als welkome wintergasten.

En toch, wanneer ik aan meeuwen denk, dan zie ik voor mij de verlaten en glinsterende stranden en vlakten van de Waddenzee, waarboven de tienduizenden meeuwen vliegen; dan zie ik voor mij de blonde duinenrijen, die weggolven in de grijsblauwe verten, met ronde of kartelige koppen, al of niet begroeid met helm of ander kruid, afstekend tegen de machtig mooie Hollandse luchten; dan zie ik de eindeloze zee voor mij liggen met hier en daar een dobberende vissersboot; dan hoor ik de eentonige maar bekoorlijke melodie, die de branding zingt, doch waar steeds weer bovenuit de klaaglijke roep, kliau-kliau-kliau, van de zilvermeeuwen klinkt. Ja, daar zijn de meeuwen in hun element, daar bevinden zich hun broedplaatsen en daar is het ook, waar zij in het voorjaar werven om een partner en waar zij verblijven totdat de herfststormen hen verjagen. Dan zoeken ze in grote getalen de steden op en scharrelen er hun kostje op, vissende in de stadsgrachten, azende op de kliekjes bij de bomen. Maar het klaaglijke kliau klinkt niet zo helder over de daken der huizen als over de zee en de duinen, het krijsende chér-chér van de kokmeeuwen is een wat vreemd geluid in het straat- en stadrumoer van toeterende auto's en klingelende fietsers. En toch zijn het ons bekende geluiden, die wij 's winters node willen missen.

In de stad wordt het ons ook gemakkelijk gemaakt deze blanke vogels, die ik zo dikwijls bewonder om de volkomen beheersing der soepele lichamen, om het bravour en 't gemak, waarmee zij vliegen uit elkaar te houden, daar zij hun schuwheid hier schijnen af te leggen en het niet veel moeite kost hen tot op korte afstand tenaanderen.

En wanneer ik dan op vrije uren langs de grachten dool, dan hier dan daar toevend bij zo'n troep vechtende en krijsende meeuwen bij iets eetbaars, dan probeer ik altijd het aantal eerstejaars-, tweedejaars- en volwassen vogels te tellen, en als ik er dan een prachtige zilvermeeuw tussen door zie jagen, dan vind ik dat wat fijn. Een buitenkasje is het, wanneer er zich een mantel-

meeuw ophoudt bij zo'n meeuwentroep, deftig gekleed in zwarte jas; dan mok ik niet langer op de gure dag, die mij toch nog iets moois bracht en met nadruk scheen te zeggen, dat de vogelsport ook in de winter bedreven kan worden en menig buitenkansje gelegd is voor iedereen, die zich de moeite geeft er naar te zoeken.

COR VAN DEN HEUVEL.

Credo quia rationabile

Het Humanisme gaat uit van de erkenning, dat de mens behoefte gevoelt zich een beeld te vormen van de werkelijkheid: het Humanisme streeft naar een beeld, dat de toets van de rede kan doorstaan.

Dit is een zin uit de beginselverklaring van de Humanistische Jongeren Gemeenschap.

"Voor hem (de R.K.-JHH.) blijft steeds gelden: *credo quia rationabile*: ik geloof, omdat het redelijk is." Dit is een zin, uit een artikel in een der R.K. dagbladen.

Zo op het eerste gezicht houden deze twee uitspraken hetzelfde in. Het dagblad-artikel vervolgt echter: "De inhoud van 't geloof worit weliswaar niet rationeel gedemonstreerd, maar wel toont het denken aan, dat het redelijk is te geloven. Daarom zegt de Paus ook, dat de rede "uit goddelijke tekenen onweerlegbaar de grondslagen van het Christelijk geloof kan bewijzen". In dit verband kan ook de Pauselijke encycliciek "Humani Generis" genoemd worden, waarin het onjuist wordt geacht, dat "sommigen betwijfelen, of het menselijk verstand zonder de hulp van de openbaring en van de genade, het bestaan van een persoonlijke God wel uit de Schepping kan bewijzen." Paus Pius XII spreekt over "de grote waarde, die de Kerk hecht aan de rede, omdat zij in staat is met zekerheid het bestaan van een Persoonlijke God aan te tonen."

Ook de Humanist hecht grote waarde aan de menselijke rede. De Humanist meent echter niet, met behulp van de rede het bestaan van een persoonlijke God te kunnen bewijzen; evenmin als hij het nieuw-bestaan van een zodanig God kan bewijzen. De Humanist gaat uit van de gedachte, dat hij geen kennis kan hebben over het bestaan of zijn van een God. Hij meent dan ook, dat hij geen oordeel kan uitspreken over het niet-bestaan of niet-zijn van een opperwezen. Ook dat zij een positieve uitspraak zijn op een ge-

bied, waarop de Humanist meent principiëel niet-wetend, agnostisch te zijn.

Hij is het dus principiëel oneens met de boven aangehaalde uitspraak van Paus Pius XII, maar hij is het eens met de wel enigszins met de Paus in strijd zijnde woorden van het dagblad-artikel: "De inhoud van het geloof wordt niet redelijk gedemonstreerd, maar het denken toont aan, dat het redelijk is om te geloven."

Ieder mens heeft de neiging zich een beeld te vormen van de werkelijkheid. Dit beeld is die werkelijkheid niet, maar het vertegenwoordigt de werkelijkheid in het bewustzijn. En wel zo, dat de mens de werkelijkheid innerlijk kan aanvaarden, een innerlijke harmonie, die de mens in staat stelt sterk te staan in het leven. Dit innerlijke beeld van de werkelijkheid moet nu de toets der rede kunnen doorstaan.

Redelijk is hij, die rekenschap aflegt. Een rekenschap afleggen kan krachten de aard van de menselijke geest niet betekenen iets uit niets verklaren, maar wel iets met iets anders in samenhang brengen. De mens kan niet verklaren waarom de wereld er is; noch waarom hij is, zoals hij is. Maar wel kan hij trachten het zo-zijn van de wereld zonder innerlijke tegenspraken op te vatten.

Het is dus duidelijk, dat hierbij niet bedoeld wordt een beschouwingswijze, die dorre verstandelijkheid voor redelijke doordening in de plaats stelt. Het is evenzeer duidelijk, dat talrijke problemen van de levende en dode natuur niet alleen naar hun oorsprong - wat vanzelfsprekend is - maar ook in de onderlinge samenhang der verschijnselen nog onoplosbaar voor ons zijn; dit heemt echter niet weg, dat de Humanist in wetenschap, moraal en wereldbeschouwing zal blijven streven naar een wereldbeeld, dat de toets der rede kan doorstaan. Hierbij is de Humanist principiëel ondogmatisch, dat wil zeggen, dat hij op dit gebied geen leerstellingen aanvaardt, die de "eeuwige onveranderlijke en voor allen geldende waarheid" van het Humanisme zouden bevatten. Hij zal niet zijn indruk of die van de groep, waartoe hij behoort, als de enig ware beschouwen. Tegenover het dogma stelt hij - en dat is een van de meest karakteristieke kenmerken van het Humanisme - de verdraagzaamheid.

J.H.H.